

Розділ I

Папська вежа

1518 р.

Франція, замок Кло-Люсе

Я знав, що повільно помираю. Я відчував себе жалюгідним, бо не був готовий до смерті. Мій розум відмовлявся дряхліти разом із тілом і як ніколи гостро відчував непідйомну вагу думок, що роїлися у голові.

Картини минулого раз у раз тривожили мене.

Навіть уві сні я споглядав креслення, щось занотовував... А прокинувшись, брався перебирати свої старі зошити і просто невпорядковані сторінки, на яких поспіхом лишав відмітки, замальовки, фрагменти креслень... Скільки їх? Сотні! Кому я залишу всі ці викладені на папері думки? З ким поділюся своїми винаходами?

Колись я свідомо обрав світське життя, відрікшись від тих, котрі вважали мене своїм братом. Я був вільний від обітниць, що складав перед поважними пріорами, але не був вільним від таємниці, яка сковувала мою душу.

Король Франциск — єдина втіха, духовний син, посланий мені Небом на старості років. Коли його величність відвідував мене тут, у Клу — замку у мальовничій

долині Луари, люб'язно наданому мені у якості резиденції, то я губився, намагаючись хоч якось віддячити моєму доброму покровителю. Ангулем забезпечив мені безбідну старість, можливість творити вдень і вночі, як я завжди і прагнув, але не міг врятувати від неминучої смерті. І все ж, хоч моя правиця відмовлялася функціонувати як раніше, я не відмовляв молодому королю в жодній його забаганці. Шульга від народження, я з легкістю писав та креслив лівою рукою, забував про свої недуги, що повилазили тут, у Франції, одна за одною, як на зло... Я вигадував і втілював для Франциска все, що тільки спадало йому на думку. Та все більше задумувався над тим, що достойнішого хранителя моєї таїни, ніж Франсуа Ангулемський, я не знайду. А отже, змушений буду забрати з собою в могилу, якщо не наважуся відкрити її Франциску. Мова йде про таємницю, про яку було відомо ще одному величному государю і яка з моєю смертю, якщо тільки я промовчу, має усі шанси загубитися у товщі віків назавжди.

Отже, сьогодні був саме такий день. Король Франциск прибув до Клу у супроводі своєї юної чарівної коханки, доньки англійського дипломата Томаса Болейна. Здається, цю легковажну пишнотілу красуню звали Марією. Вона страшенно нудьгувала у нашому товаристві, бо розмови між мною та королем точилися навколо креслень мережі каналів, які я задумав побудувати для болотистих низин Луари, завдяки чому зайва вода відійшла б звідти у більш засушливу місцевість, де була нестача вологи. Король, як завжди, у захваті, вже подумки бачив моє творіння у дії! А тим часом красуня-англійка,

наче кошеля, ластилася, поклавши йому на коліна біляву голівку. Довгі тонкі пальці Франциска гладили її золоті кучерики, щоки, мимоволі обводили пишні вуста, аби *Le Petit* Марі, як король називав доньку Болейна на французький манер, не засумувала без його уваги.

А я подумки вже сердився на нерозважливість Франциска. Ну як можна приїжджати до мене зі своїми дамами серця, витратити мій дорогоцінний час, якого у мене залишилося зовсім мало?..

— Ваша Величносте... Маю дещо Вам розповісти, — стиха проказав я, нарешті наважившись. — Але наодинці, якщо дозволите. Чи не згодиться мадемуазель Болейн...

Франциск, вочевидь, зрозумів мене без слів, не посмів відмовити, бо, глянувши згори вниз на Марі, ніжно прошепотів їй:

— Моя *Le Petit*, чи не погодитеся прогулятися трішки без мене? Може, мсьє Мельці Вас супроводить до річки, аби Ви могли насолодитися краєвидами?

Марі, жвава і усміхнена, догідливо піднялася на ноги і присіла перед королем у поклони, наче мріяла про те, що її випроводять звідси, увесь цей час.

— Так, мій друже, — лагідно проказав Франциск. — Слухаю Вас уважно. Ми тепер одні, маленька Марі не заважатиме, допоки я не покличу її. Але вона нічогісінько не тямить у тому, що Ви розповідаєте. Її таланти полягають зовсім в іншому... — з посмішкою додав король.

Я спробував і собі усміхнутися, але зрадницьке кашляння завадило.

— Маю розповісти Вам, Ваша Величносте, одну таємницю.

— Таємницю? — Франциск примружив блискучі темні очі, і я не міг не помітити, як у них зблиснули вогники цікавості й одночасно недовіри. Певно, про себе він подумав, що я поволі втрачаю глузд, бо останнім часом мій стан здоров'я залишав бажати кращого і, чого гріха таїти, я добряче набридав Мельці своїми старечими забаганками.

Однак я продовжував.

— Так, мій королю. Таємницю. Той, хто причетний до неї, — проказав я, важко дихаючи після чергового нападу кашлю, що викручував мої легені вже втретє за якихось півгодини, — не такий вже й чужий Французькому королівству. Я відкриюся Вам, а далі, по моїй смерті, робіть з цим, що забажаєте. Поховайте разом зі мною навіки, або ж дійте, як Вам заманеться.

Я заінтригував Франциска. Це було помітно по тому, як звузилися його зіниці і почастішав подих. Французький монарх перебував у тому щасливому віці, коли таємниці були хлібом насущним.

Ну що ж... По вашій смерті, мій пане, я мав якось жити із цією таїною далі, але товариство Лицарів Лангедоку не стало моєю родиною. І тепер, стоячи однією ногою в могилі, я довіряю її Франциску I, помазанику Божому.

Тож, аби не випробовувати довше терпіння короля, я неспішно почав свою розповідь...

* * *

На таку авантюру міг наважитися тільки він. Його світлості довелося довго бесідувати зі мною, вмовляти, ба

